

Říjen

Evodia kvetoucí v podletí je pro včely velice atraktivní

Říjen patří do včelařského podzimu. Příroda již toho včelstvům mnoho neposkytuje, teploty klesají pod 5 °C, v noci občas i k bodu mrazu. Při poklesu teplot pod 10 °C se včelstva stahují do zimního chomáče na místě posledního plodu. Přes den za příznivých teplot včely vyletují a nosí ještě pyl. Plodové plochy se neustále zmenšují a koncem měsíce se blíží nule. To občas neplatí, pokud včelstvu např. koncem září byla podána dávka krmiva nebo je k němu přidána mladá matka. Na tuto skutečnost musíme brát zřetel při podzimním ošetřování fumigací a aerosolem.

Spolu s tím, jak se včely začínají stahovat do chomáče, přestávají v říjnu plně ovládat česno. To je tak nutné chránit proti vniknutí hlodavců, ale na druhé straně musí být dostatečně velké pro průchod dostatečného množství vzduchu. Musíme si uvědomit, že dostatek vzduchu u dna neochlazuje úlový prostor, ale pouze část nad dnem. Pokud například u Budečáků česno snížíme na 5 mm a zůžíme na 5–10 cm, je to nedostatečné. Lepší je nechat česno vysoké 15–20 mm a široké cca 30 cm a proti vniknutí hlodavců ho překrýt síťovinou s oky 6 × 6 až 7 × 7 mm. Pro tyto účely je nejvhodnější použít hliníkový plech o síle 1 mm a s otvory 7 × 7 mm. Použití mateří mřížky není příliš vhodné, protože včely přes ni procházejí jen obtížně a nejsou schopny vynášet přes ni mrtvolky.

Říjen je měsíc, kdy začínáme s podzimním ošetřováním včelstev proti varroáze. Nejvíce je prověřený systém tří ošetření Varidolem 125 mg fumigací nebo aerosolem v průběhu října až prosince. U jednoho ošetření je možné Varidol nahradit přípravkem M-1AER.

Předpoklady dobrého výsledku podzimního ošetření jsou následující:

- Před první fumigací je nutné vložit na

celou plochu dna podložku, abychom mohli sledovat počet spadaných roztočů.

- Fumigaci provádíme při venkovních teplotách nad 10 °C, při nižších teplotách nepronikne kouř z fumigačního pásku dovnitř chomáče.
- V horním nástavku vytvoříme mezeru, nejlépe vyjmutím plástu, aby bylo možné zavést fumigační pásek.

V podzimních a zimních měsících je také nutné kontrolovat skladovaný med a uložení skladovaných souší

- Zajistíme těsnost úlového prostoru, oček a u varroaden a kočovných den nejlépe položením podložky na celé dno – na pletivo v podmetu. Česna utěsníme pouze po dobu provádění fumigace.
- Na fumigační proužek nakapeme po dvou kapkách Varidolu na obsednutý nástavek, nástavky s neobsednutými plasty – skladovanými soušemi v úlovém prostoru se nepočítají.

- Proužek zapálíme (ale nesmí hořet plamenem) a zavěsimé ho do vytvořené mezery tak, aby se nedotýkal úlové stěny ani pláštů. K zavěšení proužku můžeme použít hřebík délky 60–80 mm nebo do statečně dlouhý závěs ve tvaru V.
- Česno úlu otevřeme po 30 minutách a zkontrolujeme, zda proužek celý shořel.
- Druhý den ráno zkontrolujeme spad na podložce a situaci vyhodnotíme.

Je až s podivem, jak málo včelařů zajímá, kolik roztočů po první fumigaci spadlo. Počet spadlých roztočů nám totiž říká, na jaké úrovni jsme se v létě o včelstva starali a jaký je jejich stupeň napadení varoázou. Pokud je počet spadlých roztočů do 100, je včelstvo v pořádku. Při počtu roztočů u některých včelstev na stanovišti kolem 500, je situace snesitelná. Pokud u většího počtu včelstev najdeme na podložkách značné množství roztočů (nad 1000), je situace vážná a tam nezbývá než doufat, že včelstva přežijí do jara. U jednotlivých včelstev s vysokými spady je možné přidat jednu fumigaci navíc. Jen připomínáme, že v říjnu a listopadu, pokud nastanou vhodné podmínky pro let včel, hrozí nebezpečí reinvaze, kdy může dojít k přenosu roztočů při vylupování silně napadených včelstev. Ošetření proto provádíme současně na větším území.

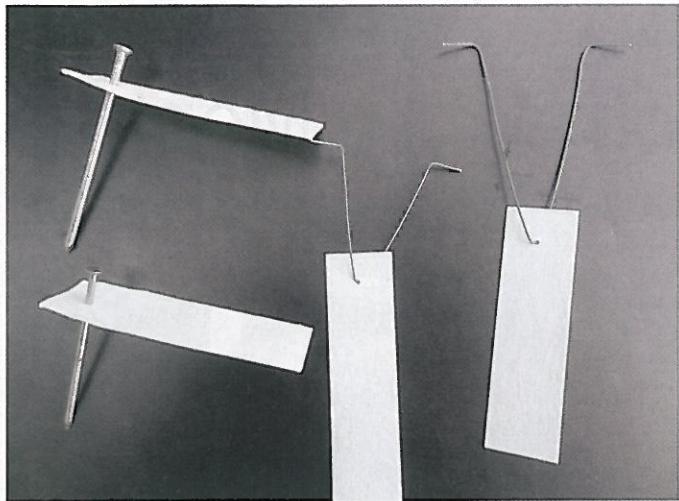
Aby fumigace a ošetření aerosolem měly vysokou účinnost, je nutné ošetřovat bez přítomnosti zavíckovaného plodu. Je několik možností. Tři týdny před ošetřením zaklíckujeme matky. Matky v průchozí klíčce musíme dát na místo posledního plodu tak, aby klíčka byla neustále po celou dobu věznění se včelami. Další možností je vyrezání zavíckovaného plodu před ošetřením. Nestačí plod jen odvíckovat, ale je nutné ho odstranit až na mezistěnu.

Uživatele aerosolových vyvíječů VAT upozorňuji, že každé dva roky je u těchto přístrojů nutné udělat revizi a otestovat jejich výkon. Revize a testování včetně oprav dělají Výzkumný ústav včelařský v Dole a výškolení opraváři. Jejich seznam je na stránkách www.beedol.cz. Pokud budete vyvíječe posílat do ústavu, posílejte je bez lahve, kolena s hubicí a především vyplácené od zbytků léčiva. Revidované a opravené se posílají zpět na dobírkou.

V podzimních a zimních měsících je také nutné kontrolovat skladovaný med a uložení skladovaných souší. Med pro další zpracování skladujeme v těsných nádobách na chladnějších suchých místech. Pokud se poruší těsnost nádob, med může přijímat

Velké česno chráněné dřevoaným hliníkovým plechem s otvory
7 × 7 mm

Různé způsoby zavěšení fumigačních pásků na hřebíky nebo
V závěsy

vzdušnou vlhkost a začít i kvasit. Nádoby s medem nesmí být vystaveny přímému oslunění, hrozilo by škodlivé ohřívání. Ve velice citlivé je skladování souši ve skříních a místnostech, kde teplota i jen občas přesahuje 10 °C. Jakmile larvy zavíječe zapředou souše nebo celé nástavky pavučinou, stává se boj s nimi skoro marný, ani pokles teploty pod 10 °C už nepomůže. V pavučinovém obalu si společenství udržuje potřebnou teplotu a obtížně přes něj pronikají oxid siřičitý, kyseliny a další látky určené pro boj proti zavíječi.

V říjnu je užitečné využít relativně příznivého počasí k údržbě na včelnici a k vykonání prací, ke kterým jsme se ve včelařské sezóně nedostali. Je vhodný čas k provedení preventivní dezinfekce nástavků a den. Tato činnost je lepší dělat venku než v uzavřené místnosti. A pokud včely nelétají, můžeme na volném prostranství bez problémů i vyvařovat vosk.

Plánování výsadby dřevin, které poskytují pyl a nektar v předjarních a podletních

měsících, patří z dlouhodobého hlediska k náročným úkolům. Pro předjaří a časné jaro máme bohatý výběr různých kmenů včelařských vrba a roubovaných jív. Výsadbou různých kmenů s různou dobou rozkvětu můžeme včelstvům zajistit dobrý zdroj pylu a nektaru. Máme k dispozici vrby nejen pro vlhká, ale také suchá stanoviště (vrba mechovitá). Pro brzy kvetoucí zdroje pylu a nektaru je důležité, aby nebyly daleko od stanoviště, a aby tak nedocházelo ke ztrátám létavek. Za chladnějšího nestálého počasí totiž včely létají jen do vzdálenosti stovek metrů. Pro podletí jsou vhodnou včelařskou dřevinou evodie s různou dobou kvetení v červenci, v srpnu a září. Včelaři, kteří navštíví Výzkumný ústav včelařský v Dole v dobu kvetení evodie, vždy s úžasem sledují koncert včel na květech. Při pěstování evodie je ovšem nutné mladé rostlinky do tří let chránit před mrazem.

V říjnu si včelař může najít čas i ke studiu a hodnocení svého způsobu vedení

včelstev. Systémů je mnoho a jsou různě náročné na čas, zkušenosti i vědomosti. Včelaři se třemi až pěti včelstvy, hlavně ti dříve narození, kteří včelařství mají opravdu jako hobby a jsou spokojeni se svým systémem, asi nebudou hledat něco nového. Včelaři s více než deseti včelstvy, kteří už asi i počítají s nějakým ekonomickým přínosem, by už hodnotit měli. Pokud cítí nespokojenosť, mohou se podívat kolem sebe. Kromě klasického včelaření plodiště-medník tu máme systémy s vysokými a nízkými nástavky i jejich kombinacemi. Ve světě je rozšířený i systém Dadant, kde při vynaložení stejného času docílíme daleko vyšších výnosů. Ale není vhodné vrhat se bezhlavě do něčeho nového, nejprve je třeba získat o tom informace a také to někde vidět. Neškodí také podrobně vyzpovídat konkrétního včelaře. Máme na to celou zimu a možná ještě celý rok, než se do něčeho pustíme.

Dr. Ing. František Kamler